

Bůh a „svět“ (konkrétnin)

Právě při čtení rozhovoru s papežem Františkem a při srovnávání některých důrazů si čím dál víc uvědomuji, jak významný podíl na formulaci některých důležitých tezí mají určité filosofické předpoklady (zejména „méontologické“), a zároveň jaké překážky mohou docenty myšlení stavět některé staré předpoklady „ontologické“. František říká, že „Bůh takříkajíc ‚konkrétní‘ je dnes“ (11); Sokol dokonce přeložil (nebo potvrdil překlad), že „Bůh se nachází v čase, v probíhajících procesech“ (dtto). Já to prostě nemohu považovat za korektní, i když dobře rozumím tomu, že je to odmítnutí koncepce „Boha nepřítomného“ či dokonce ne-časového, ne-dějícího se, nehnulého. Zkrátka a dobře: tady je zapotřebí nejen nového, důkladnějšího promýšlení celého problému, ale především pečlivější a přesnější myšlenkové práce s určitými „prostředky“ (zejména pojmovými), které je nutno podrobit a nadále podrobovat náročným kritickým reflexím. Tak např. tvrdit, že „Bůh je konkrétní“ (tedy že je concretum = srostlice) má své velice významné předpoklady i důsledky: máme inkarnaci chápat jako nějaký proces srůstání nepředmětného a předmětného? Papež František velmi správně zdůrazňuje „jednání“, „novou dynamiku“, zejména pak to, že Bůh je první, že nás předchází – ale právě na tomto místě je třeba podtrhovat vždy znovu, že nás předchází nikoli jako minulý (či minulost), nýbrž naopak jako budoucí (budoucnost), a zejména také to, že Bůh nikdy není minulostí, že minulostí se stávají jen jeho stopy, ale on sám v těch stopách už dávno není, protože právě znovu přichází. Ve stejném smyslu Bůh není „přítomen v dějinných procesech“ tak, že bychom jej v dějinách mohli najít a ukázat, nýbrž jen tak, že by žádné dějinné procesy nebyly možné, kdyby Bůh vždy znovu nepřicházel a nebyl u všech skutečných (pravých) „začátků“. Ale ty *jeho* začátky, tj. začátky, které on sám začíná, nejsou jeho „realizací“ jeho „uskutečněním“, ba ani pouhým „zpřítomněním“, nýbrž „jsou“ před jakýmkoli „reálným“ (konkrétním, konkrescentním) „začínáním“, na které už ukázat můžeme.

(Písek, 131103-1.)